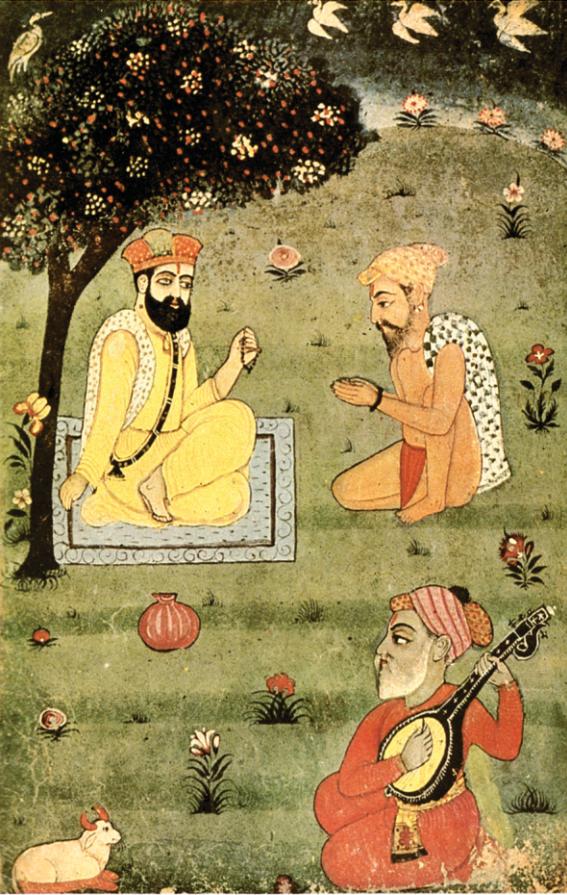

अजिते दे प्रशनां ने कीता बाबा प्रसन्न अते कलानौर दा क्रोड़िया

पक्खोक्यां दे अजिते रंधावे नाल गुरू साहब दी पुरानी वाकफियत सी। अजिते दा पिता हिता गुरू साहब दे व्याह मौके इंतजामियां वृजों हाजर सी। पिता दे गुजर जान तों बाद इलाके दा चौधरी अजिता बण्या। सरकारे दरबारे उनू गल्ल करन दा चज्ज आ चुक्का सी।

क्युकि दोदे दे लागे गुरू साहब दे डेरे ते रोज हजारों लोक पहुंच रहे सन ते इक्क तरां नाल मेला लगा रहन्दा सी। लंगर पानी दा प्रबंध सी। हर कोयी भरी सभा विच्च बोल नही सकदा। फिर जदों गुरू साहब संगत विच्च विख्यान करदे तां इह अजिता रंधावा सी जो गुरू साहब कोलो सवाल पुच्छदा।

अजिते रंधावे दे प्रशन भायी सूरत सिंघ ने लिखे सन जो रूहानियत पक्खो रोशनी पाउदे हन। इह गोशटियां वक्ख वक्ख सम्यां ते होईआं होणगियां। हेठां कुझ इक्क अजिते ते प्रशन:-

1. बाबा तेरा असली रूप की है? - अजिता

अजिता कहन लगा गुरू साहब असी तुहानूं वक्खरे वक्खरे रूपां विच्च वेखदे हां। कदी तुसी कुझ नजर

आउदे हो कदी कुझ। कदी तुसी बादशाहां नाल गल्ल बात कर रहे हुन्दे हो, कदी संतां दी मंडली विच्च संत लग्गदे हो, कदी तुसी मौलवियां दी संगत विच्च मौलवी दिसदे हो। ब्राहमणां च बैठे तुसी ब्राहमन जेहे लग्गदे हो। बाबा जी साडा तां सिर चक्राय जांदा है क्युकि कदी तुसी धानक (सांसी) बण शिकार ते निकलदे हो। कदी तुसी आपने आप नूं नीचां तों वी नीच सदाउदे हो। सानूं महता कालू दा पुत्र जां चोनी दा पती जां लखमी चन्द दा पिता कदी घट्ट ही नजर आउदा है।

सो गुरू जी तुहाडा असल सरूप की है?

गुरू जी ने संगत नूं समझायआ कि गुरू दा सरूप जां सरीर तां इक्क साधन है जिस रांही निरंकार दी बानी तुहाडे तक्क पहुंच रही है। इह सरीर तां नासवान हुन्दे हन। मेरा असल सरूप शब्द ((means of communication by language)) है। शब्द निरअकार है। उह जनम मरन तों उपर है।

गुरू साहब दे इशारे ते मरदाना सुचेत होया। साहब ने सबद गाव्या:-

सिरीरागु महलु 1 ॥ धातु मिलै फुनि धातु कउ सिफती सिफति समाय ॥ लालु गुलालु गहबरा सचा रंगु चडाउ ॥ सचु मिलै संतोखिया हरि जपि एके भाय ॥1॥ भायी रे संत जना की रेनु ॥ संत सभा गुरु पाईए मुकति पदारथु धेनु ॥1॥ रहाउ ॥ ऊचउ थानु सुहावना ऊपरि महलु मुरारि ॥ सचु करनी दे पाईए दरु घरु महलु प्यारि ॥ गुरमुखि मनु समझाईए आतम रामु बीचारि ॥2॥ त्रिबिधि करम कमाईअह आस अन्देसा होइ ॥ क्यु गुर बिनु त्रिकुटी छुटसी सहजि मिलिए सुखु होइ ॥ निज घरि महलु पछाणीए नदरि करे मलु धोइ ॥3॥ बिनु गुर मैलु न उतरै बिनु हरि क्यु घर वासु ॥ एको सबदु वीचारीए अवर त्यागै आस ॥ नानक देखि दिखाईए हउ सद बलेहारै जासु ॥4॥

◆ बी:40- 100 अते जवाहर- 403 तों 428 इतहासिक किताबां विच्चों मिलदे अजिते रंधावे दे कीते होए प्रशन, 18वी सदी दे लिखे लग्गदे हन, जो रूहानियत पक्खो रोशनी पाउदे हन। अजिते दे सवाल बी-40 विच वी हन। पर असां उकत जवाहर नूं अधार बणाया है। इह गोशटियां वक्ख वक्ख सम्यां ते भाव 1512 तों 1539 ई दरम्यान होईआं होणगियां।

फिर इथे जनम साखियां विच्च जो बानी दिती गई है उस बाबत वेख्या गया कि उह बहुती थांयी पहली पातशाही दी बानी नही है। इस करके दुक्कवी बानी लंभ के दे दिती गई है।

बी:40 ने गुरू साहब नाल अजिते दियां दो तसवीरां दितियां, इक विच दाहड़ी काली है अते दूसरे विच चिट्टी।(भाव तरतीबवार 1518 ई अते ई बड़ी हैरानी दी गल, डेरा बाबा नानक दे कुझ रंधावा प्रवारां दे बजुरग बन्धां दी शकल अजिते दी इस तसवीर नाल बहुत मेल खांती है।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਭਾਵ ਉਹਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਉਸਤਤ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਤਤ ਬੋਲ ਕੇ, ਸੋਚ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਖੋਜ ਕਰਕੇ, ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਹਬ ਨੇ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ ਔਦੀਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਰੀਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕੋਗੇ।

ਸੋ ਰੂਪ ਦੀ ਅਹਮਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ; ਸ਼ਬਦ। ਸੋ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਮੇਰਾ ਅਸਲ ਸਰੂਪ ਹੈ।

—◆—

2. ਬਾਬਾ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮਨ ਹੀ ਸਹਮ ਗਿਆ- ਅਜਿੱਤਾ

ਦੋਦੇ ਦੇ ਲਾਗਲੇ ਡੇਰੇ ਜਿਥੇ ਬਾਦ ਵਿਚਕਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਸਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਜੇਹੀ ਯਾਦ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ ਜੋਹੜਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਰਚਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦੀ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਜ਼ਤ ਪੱਤ ਰਕਖੀ ਸੀ। ਭਾਵ:-

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ 1 ॥ ਕੋਟਿ ਕੋਟੀ ਮੇਰੀ ਆਰਜਾ ਪਵਨੁ
ਪਿਯਨੁ ਅਧਿਆਤ ॥ (ਦੇਖੋ ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ, ਪੰਨਾ 59)

ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਅਜਿੱਤਾ ਕਹਨ ਲਗਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਮਨ ਹੀ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਨੇ ਸਖ਼ਤ ਲਫਜ਼ ਤੁਸਾਂ ਵਰਤੇ ਨੇ ਕੀ ਗਲ਼ ਹੋਈ ਆ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਭਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚਕਰ ਅਜਿੱਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਏਨਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈ। ਇਕ ਨਿਕੇ ਤੋਂ ਨਿਕੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅਠਾਹ ਨਹੀਂ। ਬਰੀਕੀ ਵਿਚਕਰ ਵੀ ਠਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਤਿਲ ਮਾਤਰ ਵੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਅੰਤਤਾ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਓਹ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਸੋ ਜੇ ਕੋਈ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਭੇਦ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਂਨੂੰ ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣਾ ਬਠਾ ਹੈ।

—◆—

3. ਬਾਬਾ ਟੇਰੀ ਯਾਰੀ ਜੋਗਿਆਂ ਨਾਲ। ਕੀ ਜੋਗ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ?- ਅਜਿੱਤਾ

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਕਰ ਜੋਗਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਟੂਟੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਹ ਜੋਗਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆ। ਜੋਗੀ ਹੀ ਵਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚਕਰ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਠੇ। ਜੋਗਿਆਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲੇਖਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਵੀ ਜੋਗਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਰਕਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਨੇ। ਏਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚਕਰ ਹੀ ਅਜਿੱਤੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਜੋਗ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ?

ਢਾਲੂ ਬਾਬਾ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚਕਰ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਆ:

ਮਹਲਾ 1 ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਰਾਗੀ ਨਾਦੀ ਬੇਦਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਸੁਰਤੀ
ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਸੋਗੀ ਕੀਤੈ ਰੋਜਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ
ਰੂਪੰ ॥ ਮਾਲੰ ॥ ਰੰਗਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਟੀਰਥਿ ਭਵਿਏ

ਗੰਗਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਦਾਟੰ ॥ ਕੀਤੈ ਪੁਤ੍ਰਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਬਾਹਿਰ
ਬੈਠਿਆ ਸੁਤ੍ਰਿ ॥ ਨ ਭੀਜੈ ਭੇਡਿ ਮਰਹ ਭਿਡਿ ਸੂਰ ॥ ਨ ਭੀਜੈ
ਕੇਤੇ ਹੋਵਹ ਧੂੜ ॥ ਲੇਖਾ ਲਿਖੀਏ ਮਨ ਕੈ ਭਾਯ ॥ ਨਾਨਕ
ਭੀਜੈ ਸਾਚੈ ਨਾਯ ॥ 2 ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਕਹ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਏ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀਯੋ ਮਤ ਕੋਈ ਗਲ਼ ਫਹਮੀ ਵਿਚਕਰ ਰਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰਾਗ, ਜਾਂ ਜੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਰੁਖਿਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਟਿਕਾਉਣ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਸੋਗ ਵਿਚਕਰ ਮੂੰਹ ਬਣਾਏ ਬੈਠੇ ਰਹਨ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਸ਼ਿਗਾਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗਲ਼ ਵਿਚਕਰ ਮਾਲਾ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜਾਂ 68 ਟੀਰਥਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਵਡੇ ਵਡੇ ਕੀਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੁਤ੍ਰ ਵਾਲਾ ਆਸਨ ਲਾਏ ਬਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚਕਰ ਸੂਰਮਗਤੀ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਮਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਿਰੀ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਦਾ ਅਸੂਲ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ। ਰਬ ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਦੇ ਲੜ੍ਹ ਲਗਯਾਂ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਹੋ ਕੇ। ਭਾਵ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਇਕੋ ਇਕ ਰਸਤਾ ਹੈ।

ਅਗੇ ਫਿਰ ਫਰਮਾਏ ਕਿ ਜੋਗੀ ਲੋਕ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚਕਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗਾਲ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

—◆—

4. ਰਸੋਇਆ ਬਿਨਾਂ ਨਹਾਤੇ ਲੰਗਰ ਚ ਵੜ ਗਿਏ - ਅਜਿੱਤੇ ਦੀ ਸ਼ਕਾਯਤ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸੰਗਤ ਵਿਚਕਰ ਬੈਠੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਕਾਯਤ ਆ ਗਈ ਕਿ ਕੋਈ ਭਾਈ ਜੂਠੇ ਹਲੀ ਲੰਗਰ ਬਣਾਉਣ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਨਾਂ ਸਮਯਾਂ ਵਿਚਕਰ ਜੂਠ ਸੁਚਕ ਦਾ ਬੜਾ ਵਡਾ ਮਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਵਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਰਸੋਈ ਟ੍ਰਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਕੜ ਵਾਰੀ ਉਠਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਪੰਗਤ ਵਿਚਕਰ ਬਹ ਕੇ ਲੰਗਰ ਚਕਨ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। (ਵੇਖੋ ਸਫਾ-395)

ਜੂਠ ਸੁਚਕ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਜੋ ਰਵੜੀਆ ਅਪਣਾਏ ਉਹ ਵਡਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਟੀਰ ਤੇ ਸੁਚਕ-ਜੂਠ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਨ੍ਹਦੇ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸਮਾਜ ਵੀ ਅਜੇ ਓਸੇ ਟਰਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਅਸੂਲਾਂ ਵਿਚਕਰ ਫਸਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਲੰਗਰ ਵਿਚਕਰ ਸ਼ੂਦਰ ਅਤੇ ਅਢੂਟ ਨੂੰ ਸਵਰਨ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੁਹਾਈ ਮਚੀ ਸੀ: ਹਕਕ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚਕਰ। ਓਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਲਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚਕਰ ਸੁੱਖ ਆ ਗਈ। ਸੁਚਕ-ਜੂਠ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਆ ਕੇ ਅੱਜ 550 ਸਾਲ ਬਾਦ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸਮਾਜ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਅਜਿੱਤੇ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਠੇਠ ਸ਼ਸੋਭਿਤ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੋਲਿਆ:-

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 1 ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਰਾਗੀਂ ਜੂਠਿ ਨ ਵੇਦੀਂ ॥ ਜੂਠਿ
ਨ ਚੰਦ ਸੁਰਜ ਕੀ ਭੇਦੀਂ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਅਤ੍ਰੀ ਜੂਠਿ ਨ ਨਾਰੀ ॥
ਜੂਠਿ ਨ ਮੌਹੁ ਵਹਿਏ ਸੁਭ ਥਾਯੀ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਧਰਤੀ ਜੂਠਿ ਨ
ਪਾਨੀ ॥ ਜੂਠਿ ਨ ਪਤਨੈ ਮਾਹ ਸਮਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਗੁਰੀ ਗੁਨੁ

नाही कोइ ॥ मुह फेरिऐ मुहु जूठा होइ ॥1 ॥

सुच्च-जूठ दे विरोध विच्च होर वी कई थांयी कई मौक्यां तें गुरू साहब ने इनकलाबी रवईईआ अपणायी रक्ख्या। वेखो:

•मनि जूठै तनि जूठि है जेहवा जूठी होइ ॥ मुखि झूठै झूठ बोलना क्यु करि सूचा होइ ॥ बिनु अभ सबद न माजीऐ साचे ते सचु होइ ॥

•उपरि आइ बैठे कूड़्यार ॥ मनु भितै वे मनु भितै ॥ इहु अन्नु असाडा फिटै ॥ तनि फिटै फेड़ करेनि ॥ मनि जूठै चुली भरेनि ॥ कहु नानक सचु ध्याईऐ ॥ सुचि होवै ता सचु पाईऐ ॥

•सूचे एह न आखियह बहनि जि पिंडा धोइ ॥ सूचे सेयी नानका जिन मनि वस्या सोइ ॥

सुच्च-जूठ दे खंडन दे नाल ही जात पात दे सिधांत दी वी खंडना हो जांदी सी जिस करके सिक्खी लहर इनकलाब दा रूप धारन कर गई।

5. बाबा जी इहदा की अरथ?-

"अरबद नरबद धुंधूकारा ॥"

करतारपुर संगत विच्च "अरबद नरबद धुंधूकारा ॥ धरनि न गगना हुकमु अपारा ॥" (पूरा शबद वेखो पन्ना 323) वाला शबद मारू राग विच्च गुरू साहब ते मारदाने ने गाव्या ते संगीत दी लैय ते हर कोयी झूम उठ्या। हालां संगत विच्चों बहुत घट्ट लोकां नूं सबद दी समझ पई सी।

समापती ते अजिता रंधावे ने कह ही दिता कि बाबा जी इहदा की मतलब?

गुरू साहब ने संगत नूं समझायआ कि सारी सिसटी, सारा ब्रेहमंड इक्क ही ताकत तों उतपन हुन्दा है।

अजिते ने पुच्छ्या कि फिर जदों अजे रचना नहीं सी तां उह इक्क ताकत किथे बराजमान सी केहो जेही सी?

गुरू साहब ने विसथार नाल संगत नूं दस्स्या कि ओदों अकाल पुरख सुन्न अवसथा विच्च सी। भाव कुझ वी नहीं सी सिरफ हनेर घुप्पघेर सी। नां धरतियां सन नां सूरज सन नां चन्द सन। कुदरती है ओदों फिर इह पहाड़, इह नदियां इह रुक्ख बनासपती, तरां तरां दे जिय जंत कुझ वी नहीं सी।

अग्गे समझायआ कि जदों अकार ही नहीं सी इस करके पुत्र पाप दा सवाल ही पैदा नहीं हुन्दा। होर मनुक्खी बुराईआं जां चंग्याईआं दी वी इहो अवसथा सी। नां वैर, विरोध, नां खुशियां, नां गमियां, नां इ, नां अजादी दा सवाल नां गुलामी दा, अते मजे दी गल्ल ओदों नरक सवरंग दा वी कोयी मतलब ही नहीं सी। कहन तों भाव इह सारे गुन रचना दे नाल आउदे हन।

जदों फिर निरंकार दी मौज आई तां इक्क हुकम नाल सिसटी दी रचना कर दिती: "कीता पसाउ एको कवाउ

॥"

सो अजित्या उह धुंधूकार वाली गल्ल निरंकार दी उस अवसथा दी है जदों उह निरगुन सरूप विच्च सी।

6. बाबा जी निरंकार दाना बीना किवे हो ग्या? - अजिता

जदों गुरू साहब ते मरदाने ने मारू राग विच्च हेठ शशशोभत शबद दा अलाप मारू राग च लगायआ तां अंत विच्च अजिता फिर हत्य जोड़ के खलो गया कि साहब जी सानूं दस्सो कि निरंकार दाना बीना किवे हो ग्या:-

मारू महला 1 ॥ हरि धनु संचहु रे जन भायी ॥ सतिगुर सेवि रहहु सरणायी ॥ तसकरु चोरु न लागै ता कउ धुनि उपजे सबदि जगायआ ॥1॥ तू एकंकारु निरालमु राजा ॥ तू आपि सवारह जन के काजा ॥ अमरु अडोलु अपारु अमोलकु हरि असथिर थानि सुहायआ ॥2॥ देही नगरी ऊतम थाना ॥ पंच लोक वसह परधाना ॥ ऊपरि एकंकारु निरालमु सुन्न समाधि लगायआ ॥3॥ देही नगरी नउ दरवाजे ॥ सिरि सिरि करणैहारे साजे ॥ दसवै पुरखु अतीतु निराला आपे अलखु लखायआ ॥4॥ पुरखु अलेखु सचे दीवाना ॥ हुकमि चलाए सचु नीसाना ॥ नानक खोजि लहहु घरु अपना हरि आतम राम नामु पायआ ॥5॥ सरब निरंजन पुरखु सुजाना ॥ अदलु करे गुर ग्यान समाना ॥ कामु क्रोधु लै गरदनि मारे हउमै लोभु चुकायआ ॥6॥ सचै थानि वसै निरंकारा ॥ आपि पछानै सबदु वीचारा ॥ सचै महलि निवासु निरंतरि आवन जानु चुकायआ ॥7॥ ना मनु चलै न पउनु उडावै ॥ जोगी सबदु अनाहदु वावै ॥ पंच सबदु झुणकारु निरालमु प्रभि आपे वाय सुणायआ ॥8॥ भउ बैरागा सहजि समाता ॥ हउमै त्यागी अनहदि राता ॥ अंजनु सारि निरंजनु जानै सरब निरंजनु रायआ ॥9॥ दुख भै भंजनु प्रभु अबिनासी ॥ रोग कटे काटी जम फासी ॥ नानक हरि प्रभु सो भउ भंजनु गुरि मिलिए हरि प्रभु पायआ ॥10॥ कालै कवलु निरंजनु जानै ॥ बूझै करमु सु सबदु पछानै ॥ आपे जानै आपि पछानै सभु तिस का चोजु सबायआ ॥11॥ आपे साहु आपे वणजारा ॥ आपे परखे परखणहारा ॥ आपे कसि कसवटी लाए आपे कीमति पायआ ॥12॥ आपि दयालि दया प्रभि धारी ॥ घटि घटि रवि रहआ बनवारी ॥ पुरखु अतीतु वसै नेहकेवलु गुर पुरखै पुरखु मिलायआ ॥13॥ प्रभु दाना बीना गरबु गवाए ॥ दूजा मेटै एकु दिखाए ॥ आसा माह निरालमु जोनी अकुल निरंजनु गायआ ॥14॥ हउमै मेटि सबदि सुखु होयी ॥ आपु वीचारे ग्यानी सोयी ॥ नानक हरि जसु हरि गुन लाहा सतसंगति सचु फलु पायआ ॥15॥2॥19॥

दाना बीना फारसी दा लफज है जिस दा मोटा जेहा मतलब है अन्दर बाहर दी सभ जानन वाला। ते गुरू नानक दा निरंकार दाना बीना है।

गुरू नानक ने निरंकार दे संबंध विच्च कई सिधांत

ਪਹਲੀ ਵਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਰਪਾਲ ਢਾਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੂਰੀ ਦਵੈਤ ਮੁਕਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਘਟੁ ਘਟੁ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ। ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਹ ਅਨੰਦ ਚਿੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ 1 ॥ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਨਾ ਤਿਸੁ ਕਾਲੁ ਨ ਕਰਮਾ ॥ ਜਾਤਿ ਅਜਾਤਿ ਅਜੋਨੀ ਸੰਭਤੁ ਨਾ ਤਿਸੁ ਭਾਤੁ ਨ ਭਰਮਾ ॥1॥ ਸਾਚੇ ਸਚਾਰਿ ਵਿਟਹੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ॥ ਨਾ ਤਿਸੁ ਰੂਪ ਵਰਨੁ ਨਹੀ ਰੇਖਾ ਸਾਚੇ ਸਬਦਿ ਨੀਸਾਨੁ ॥ ਰਹਾਤੁ ॥ ਨਾ ਤਿਸੁ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਬੰਧਪ ਨਾ ਤਿਸੁ ਕਾਮੁ ਨ ਨਾਰੀ ॥ ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਅਪਰ ਪਰਮਪਰੁ ਸਗਲੀ ਜਾਤਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥2॥ ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਯਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਾਤਿ ਸਬਾਧੀ ॥ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਮੁਕਤੇ ਗੁਰਮਤੀ ਨਿਰਮੈ ਤਾਡੀ ਲਾਧੀ ॥3॥ ਜੰਤੁ ਉਪਾਯ ਕਾਲੁ ਸਿਰਿ ਜੇਤਾ ਵਸਗਤਿ ਜੁਗਤਿ ਸਬਾਧੀ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਪਦਾਰਥੁ ਪਾਵਹੁ ਚੁੱਟਹੁ ਸਬਦੁ ਕਮਾਧੀ ॥4॥ ਸੂਚੈ ਭਾਠੈ ਸਾਚੁ ਸਮਾਠੈ ਵਿਰਲੇ ਸੂਚਾਚਾਰੀ ॥ ਤੰਤੈ ਕਤੁ ਪਰਮ ਤੰਤੁ ਮਿਲਾਯਆ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥

7. ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਦ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਤ ਕਿਥੇ ਹੋਵੇਗੀ? - ਅਜਿੱਤਾ

(1539 ਈ ਭਾਵ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਤਨ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ)

ਅਜਿੱਤੇ ਨੇ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਕੇਹਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇਹ ਸਰੀਰ ਨਾਸਵਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਣਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਆਹ ਕੇਹਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਆਹ ਕੇਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੀ ਹਲ ਹੋਵੇ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਧੀ ਅਜਿੱਤਾ ਮੇਰਿਆਂ ਕੀਤਿਆਂ ਗਲਾਂ ਬਾਤਾ ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇਗਾ। ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਠਾ (ਲਿਖਤੁ ਮਿੱਟੈ ਨਹੀਂ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਨਾ) :-

ਰਾਗੁ ਗੜ੍ਹੀ ਅਸਟਪਦਿਆ ਮਹਲਾ 1 ਗੜ੍ਹੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਆ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਬਿਖੁ ਮਾਰਿ ॥ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਚੁੱਟੀ ਬਿਮਲ ਮਝਾਰਿ ॥ ਗੁਰੁ ਕੀ ਮਤਿ ਜੀਝ ਆਇ ਕਾਰਿ ॥1॥ ਇਨ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਰਮਤ ਮਨੁ ਮਾਨ੍ਯਾ ॥ ਗ੍ਯਾਨ ਅੰਜਨੁ ਗੁਰੁ ਸਬਦਿ ਪਛਾਨ੍ਯਾ ॥1॥ ਰਹਾਤੁ ॥ ਝਕੁ ਸੁਖੁ ਮਾਨ੍ਯਾ ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਯਆ ॥ ਨਿਰਮਲ ਬਾਨੀ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਯਆ ॥ ਲਾਲ ਭਏ ਸੂਹਾ ਰੰਗੁ ਮਾਯਆ ॥ ਨਦਰਿ ਭਏ ਬਿਖੁ ਠਾਕਿ ਰਹਾਯਆ ॥2॥ ਉਲਟ ਭਏ ਜੀਵਤ ਮਰਿ ਜਾਗ੍ਯਾ ॥ ਸਬਦਿ ਰਵੇ ਮਨੁ ਹਰਿ ਸ੍ਯੁ ਲਾਗ੍ਯਾ ॥ ਰਸੁ ਸੰਗ੍ਰਹ ਬਿਖੁ ਪਰਹਰਿ ਟ੍ਯਾਗ੍ਯਾ ॥ ਭਾਯੁ ਬਸੇ ਜਮ ਕਾ ਭਤੁ ਭਾਗ੍ਯਾ ॥3॥ ਸਾਦ ਰਹੇ ਬਾਦੁ ਅਹੰਕਾਰਾ ॥ ਚਿਤੁ ਹਰਿ ਸ੍ਯੁ ਰਾਤਾ ਹੁਕਮਿ ਅਪਾਰਾ ॥ ਜਾਤਿ ਰਹੇ ਪਤਿ ਕੇ ਆਚਾਰਾ ॥ ਟ੍ਰਿਸਟਿ ਭਏ ਸੁਖੁ ਆਤਮ ਧਾਰਾ ॥4॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕੋਝ ਨ ਦੇਖਤੁ ਮੀਤੁ ॥ ਕਿਸੁ ਸੇਵਤੁ ਕਿਸੁ ਦੇਵਤੁ ਚੀਤੁ ॥ ਕਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਸੁ ਲਾਗਤੁ ਪਾਯ ॥ ਕਿਸੁ ਉਪਦੇਸਿ ਰਹਾ ਲਿਵ ਲਾਯ ॥5॥ ਗੁਰੁ ਸੇਵੀ ਗੁਰੁ

ਲਾਗਤੁ ਪਾਯ ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਰਾਚਤੁ ਹਰਿ ਨਾਯ ॥ ਸਿਖ੍ਯਾ ਠੀਖ੍ਯਾ ਭੀਜਨ ਭਾਤੁ ॥ ਹੁਕਮਿ ਸੰਜੋਗੀ ਨਿਜ ਘਰਿ ਜਾਤੁ ॥6॥ ਗਰਬ ਗਤੁ ਸੁਖ ਆਤਮ ਧ੍ਯਾਨਾ ॥ ਜੋਤਿ ਭਏ ਜੋਤੀ ਮਾਹ ਸਮਾਨਾ ॥ ਲਿਖਤੁ ਮਿੱਟੈ ਨਹੀਂ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਨਾ ॥ ਕਰਤਾ ਕਰਨਾ ਕਰਤਾ ਜਾਨਾ ॥7॥ ਨਹ ਪੰਡਿਤੁ ਨਹ ਚਤੁਰੁ ਸ੍ਯਾਨਾ ॥ ਨਹ ਭੂਲੋ ਨਹ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨਾ ॥ ਕਠਤੁ ਨ ਕਠਨੀ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਨਾ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਨਾ ॥8॥1॥

ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਫਰਮਾਯਆ ਕਿ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਮੈਂ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਸਬਦ ਹੀ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਸਬਦ ਹੀ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਹੈ।

8. ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੀ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਦਾ ਰਹਨ ਵਾਲਾ ਪੈਗੰਬਰ ਹੋਵੇ - ਅਜਿੱਤਾ

ਅਜਿੱਤਾ ਕਹਨ ਲਗਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਤੁਸੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਏਨੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕਹ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਚੋਟੀ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਨਾ ਪੈਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਹਾਨ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੈ। ਕੌਯੋ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਦਾ ਰਹਦੇ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਕੇਹਾ ਨਹੀਂ ਭਾਧੀ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਯਾ, ਜਾਂ ਜੋ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸ ਰੇਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੰਜ ਤੱਤ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਥੇ ਸਥਿਰ ਸਿਰਫ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਯੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਨਹੀਂ।

ਏਕੋ ਸਰਵਰੁ ਕਮਲ ਅਨੂਪ ॥ ਸਦਾ ਬਿਗਾਸੈ ਪਰਮਲ ਰੂਪ ॥ ਠੁੱਝਲ ਮੋਤੀ ਚੁਗਹੁ ਹੰਸ ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਜਗਦੀਸੈ ਅੰਸ ॥1॥ ਜੋ ਠੀਸੈ ਸੌ ਉਪਜੈ ਬਿਨਸੈ ॥ ਬਿਨੁ ਜਲ ਸਰਵਰਿ ਕਮਲੁ ਨ ਠੀਸੈ ॥1

ਫਰਮਾਯਆ ਕਿ ਅਜਿੱਤਾ ਇਹ ਤਾਂ ਮੁਸਾਫਰ ਖਾਨਾ ਏ ਜਿਥੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿਜੋਗ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਨੇ।

ਨਾ ਕੋ ਮੇਰਾ ਕਿਸੁ ਗਹੀ ਣਾ ਕੋ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗੁ ॥ ਆਵਨਿ ਜਾਨਿ ਵਿਗੁਚੀਏ ਟੁਬਿਠਾ ਵਧਾਏ ਰੋਗੁ ॥ ਣਾਮ ਵੇਹੁਨੇ ਆਦਮੀ ਕਲਰ ਕੰਠ ਗਿਰੰਤਿ ॥ ਵਿਨੁ ਨਾਵੈ ਕੌਯੁ ਚੁੱਟੀਏ ਜਾਯ ਰਸਾਤਲਿ ਅੰਤਿ ॥ ਗਨਤੁ ਗਣਾਵੈ ਅਖਰੀ ਅਗਣਤੁ ਸਾਚਾ ਸੋਝ ॥ ਅਗ੍ਯਾਨੀ ਮਤੇਹੀਨੁ ਹੈ ਗੁਰੁ ਬਿਨੁ ਗ੍ਯਾਨੁ ਨ ਹੋਝ ॥ ਠੁੱਟੀ ਤੰਤੁ ਰਬਾਬ ਕੀ ਵਾਝੈ ਨਹੀਂ ਵਿਜਾਗਿ ॥ ਵਿਛੁੜ੍ਯਾ ਮੇਲੈ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਕਰਿ ਸੰਜੋਗ ॥

9. ਪਰ ਬਾਬਾ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਨੀਚ ਨਾਂ ਅਖਵਾ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਏ ਅਜਿੱਤਾ ਰੰਧਾਵਾ

ਕੌਯੁਕਿ ਸਾਹਬ ਦੀ ਬਾਨੀ ਹੈ:-

ਨੀਚਾ ਅਨੁਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡ੍ਯਾ ਸ੍ਯੁ ਕੌਯਾ ਰੀਸ ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲਿਯਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਠੇਰੀ ਬਖਸੀਸ ॥

ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਚਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਚ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੰਮੀ ਕੰਮੀ ਸਾਹਮਣੇ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹ ਜਾਂਦੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਦੀ ਤੁਸੀਂ ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੂਕਰ ਤਕ ਕਹ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕੌਯੋ ਕਰਦੇ ਹੋ

तुसी? अजिते ने पुछ्या।

गुरू साहब ने केहा अजित्या अकाल पुरख ते इनसान दरम्यान बस हऊमै दा ही पड़हदा है। बन्दा आपना हंकार छड्ड देवे तां उनुं घट्ट घट्ट विच्च निरंकार दी होंद नजर आएगी। उह दुनियां दी असलियत समझ चुक्का होवेगा। सच्चे गुरू विच्च निम्रता है, सबर संतोख हुन्दा है। उनुं पता हुन्दा है कि जित्थे निम्रता ते प्यार है ओथे निरंकार दा वासा है।

—◆—

11. अजित्या कलिजुग विच्च लोक लंगर ते संगीत दा सवाद लैन गुरू दर ते जाणगे*

जनम साखी इस तरां लिख्या है:-

"तां सुन भायी अजित्या कलिजुग विच्च धरम छीन होवेगा। भगति जो कोयी करेगा सो कपट की करेगा। सो आपनी प्रालबध दे वासते करेगा, जो हउं वड्डा कहावां, संसार सतमत्रे अर राग जो है सबद है अर रागनी जो है सो रुजगार है। उह आपने रुजगार वासते गावन पड़हनगे। जित्थे कुझ हत्य आए तिथे ही सुनावनगे अते खावन पीवन के मेले होवणगे। गुरू का अरथ कोयी विरला ही जाणगे। संसार सभो सुआदे ही लग जाएगा। अर शबद कोयी विरला ही खोजेगा। अर सतिगुरू की मत खरी उच्ची है। सो कोटां मधे होवसी। सो मत केही है: नामदान, इसनान, सति, संतोख, सील-संजम, जप, तप, धरम, भाउ-भगति, गरीबी, टहल। इह सतिगुरू की मत है।"

चाहे इह गल्लां दसवे गुरू साहब दे पिच्छों किसे वेले दियां लिख्यां होईआं हन। पर हैरानी हुन्दी है कि भविष्यबानी कित्री स्टीक है। अज्ज धारमिक कारवायी 'भाउ-भगत' तों बिनां लंगरां ते कीरतन तक्क सीमत रह गई है।

जनमसाखी अनुसार अग्गे गुरू साहब अकालपुरख दी बेअंतता ते अथाह शक्तियां दा ब्यान करदे होए दस्से हन। इथे वी जो गुरबानी दे रूप विच्च कविता दिती है उह गुरू गरंथ साहब तों बाहरी है।

गोसटि अनुसार गुरू साहब ने कबरां ते सीरणियां आदि वंडन वाले ते खान जान वाल्यां दा वी खंडन कीता है।

—◆—

12. बाबा जी इह किवे हो सकदै अखे जेहड़ा नाम जपेगा जम उहदे नेड़े नही आवेगा?

अजिते रंधावे ने फिर भरी सभा च सवाल उठायआ कि बाबा जी इह तुसी की गल्लां कर रहे हो जिवे:-

जिन् इक मनि ध्याया तिन् सुखु पायआ ते विरले संसारि जीउ ॥ तिन जमु नेड़े न आवे गुर सबदु कमावै कबहु न आवह हरि जीउ ॥

बडे भाग गुरु सेवह अपुना भेदु नाही गुरदेव मुरार ॥ ता कउ कालु नाही जमु जोहै बूझह अंतरि सबदु बीचार ॥

॥ जमु जन्दारु न लागै मोह ॥ निरमल नामु रिदै हरि

सोह ॥

गुरु सेवि मना हरि जन संगु कीजै ॥ जमु जन्दारु जोह नही साकै सरपनि डसिन सकै हरि कारसु पीजै ॥

आपे ससि सूरु पूरो पूरा ॥ आपे ग्यानि ध्यानि गुरु सूरु ॥ कालु जालु जमु जोह न साकै साचे स्यु लिव लायी है ॥

इह किवे हो सकदा है अखे जेहड़ा नाम जपेगा उहनुं जम नही लगगेगा भाव मरेगा ही नही?

गुरू साहब ने संगत नूं सारी गल्ल समझायी कि देखो हर जिय दे मत्र ते मौत दा सायआ रहन्दा है। हर किसे दे मत्र च डर हुन्दा है। मौत दे डर नूं ही जम केहा जांदा है। पर जेहड़ा रब्ब दी भगती विच्च लग्ग जाएगा उहनुं जगत तमाशे दा ग्यान हो जांदा है। (वेखो पत्रा 108, 314 पैड़) नाम दे सिधांत राही फिर काम क्रोध लोभ मोह हंकार दी सारी कहानी साफ हो जांदी है। भाने दी समझ आ चुक्की वाला इनसान सदा चड़हदी कला विच्च विच्चरदा है। बन्दे नूं जीवन दा राज समझ आ जांदा है। बन्दा मौत दे भेद दा ग्याता हो जांदा है। रूहानी ग्यानवान बन्दा मौत नूं परम अनन्द दी अवस्था जाणदा है। इहो कारन है भगत हस्स हस्स सूली चड़हदे आए हन।

सो जदों मौत दा भैय ही खतम हो गया ते फिर कौन जम जां जमदूत।

—◆—

13. 'अचल आए नानका, नरकपुरी विच्च जाय ॥'*

अजिता रंधावे गोशटि विच्च आपूरची बानी दा हवाला दे के अजिता पुच्छदा दिखायआ गया कि बाबा जी इहदा कि मतलब 'अचल आए नानका, नरकपुरी विच्च जाय ॥'?

फिर जो गुरू साहब दा दिता जवाब दिखायआ गया है उह अज्ज दे अनेकां साधू फकीरां ते दुकदा है।

क्युकि गुरू साहब तों पहलां ग्रिसत धरम नही सी भाव इह मत्र्या जांदा सी कि ग्रिसती बन्दा (प्रवार विच्च भाव व्याहआ होया) रूहानियत दे मारग ते नही चल सकदा। जे बन्दे ने रब्ब दी प्रापती करनी है जां धरम कमाउना है तां उनुं ग्रिसत छड्ड साधू बणना पउ। गोसटि विच्च दिखायआ गया है कि किवे कल नूं नकली साधू फकीर होवणगे जो ग्रिसत दे झूठे अनन्द वी मानणगे ते नाल साधू फकीर होन दा दावा वी करणगे। गोसटि विच्च लिख्या है:-

"..गुरू होइ दिसणगे बातां कर कर उपदेस करणगे। अर इसत्रियां, जहानते, काम क्रोध, लोभ, मोह, निन्दा बखीली, हुन बच्चा अजेहा वकत आवेगा जो उह दुनिया नाल मोह करणगे अर कहणगे हम फकीर हैं।"

असी अज्ज वेख रहे हां अजेहे गुरूआं दी भरमार हो गई है। ग्रिसत धरम दा इह नकली लोक उलटा फायदा लै रहे ने। इस बाबत मिसालां देन दी शायद जरूरत ही

ਨਹੀ। ਕਯੁਕਿ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਆਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਵ ਮਾਯਆ ਮੋਹੁ ਲਾਗੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਧੂ ਫਕੀਰ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿੱਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਗੋਸਟਿ ਵਿਚਕ ਇਕ ਥਾਂ ਨਹੀ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਕਲੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

14. ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵੀਚਾਰ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ?

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੇਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਥਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਸ਼ਿਸਟੀ ਸਾਜੀ। ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਅਵਤਾਰ ਲਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚਕ ਆਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਵਪਾਕ ਆ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾ ਭੇਦ ਨਹੀ ਸਨ ਪਾ ਪਾਏ। ਇਹ ਸ਼ਿਸਟੀ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਹੀ ਨਹੀ ਸਨ ਸਕੇ।

ਅਜਿੱਤਾ ਸਿਕਖ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਹੀ ਰਾਮ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਹੇਸ਼ ਹਨ:- ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਦੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੇਦੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਧੀ ॥ ਗੁਰੂ ਈਸਰੁ ਗੁਰੂ ਗੌਰਖੁ ਬਰਮਾ ਗੁਰੂ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਧੀ ॥

ਬੇਟਾ ਅਜਿੱਤਾ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਮੈਂ ਮਿਰਾਸੀ ਉਸ ਅਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬ੍ਰਹਮੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਪਏ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਕੇਤੇ ਪਵਨ ਪਾਨੀ ਵੈਸੰਤਰ ਕੇਤੇ ਕਾਨ ਮਹੇਸ ॥ ਕੇਤੇ ਬਰਮੇ ਘਾੜਿਤਿ ਘੜਿਯਹ ਰੂਪ ਰੰਗ ਕੇ ਵੇਸ ॥"

ਭਾਵ ਅਜਿੱਤਾ ਇਹ ਸਭ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਆਪ ਰਬ ਨਹੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸੁੱਤਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸੀ ਓਦੋ ਇਹ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀ ਸਨ: "ਨਾ ਤਦਿ ਮਾਯਆ ਮਗਨੁ ਨ ਛਾਯਆ ਨਾ ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਨ ਜੋਤਿ ਅਪਾਰ ॥ ਸਰਬ ਟ੍ਰਿਸਟਿ ਲੋਚਨ ਅਭ ਅੰਤਰਿ ਏਕਾ ਨਦਰਿ ਸੁ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਸਾਰ ॥3॥ ਪਵਨੁ ਪਾਨੀ ਅਗਨਿ ਤਿਨਿ ਕਿਆ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ ਅਕਾਰ ॥ ਸਰਬੇ ਜਾਚਿਕ ਤੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਢਾਤਾ ਢਾਤਿ ਕਰੇ ਅਪੁਨੈ ਬੀਚਾਰ ॥" ਜਾਂ ਫਿਰ ਭਾਧੀ ਅਜਿੱਤਾ ਇਵ ਵੀ ਕਹੀਏ:- ਨਾ ਤਦਿ ਸੁਰਗੁ ਮਛੁ ਪਯਾਲਾ ॥ ਢੋਜਕੁ ਭਿਸਤੁ ਨਹੀ ਖੈ ਕਾਲਾ ॥ ਨਰਕੁ ਸੁਰਗੁ ਨਹੀ ਜੰਮਨੁ ਮਰਨਾ ਨਾ ਕੋ ਆਇ ਨ ਜਾਯਦਾ ॥3॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸੁ ਨ ਕੋਧੀ ॥ ਅਵਰੁ ਨ ਢੀਸੈ ਏਕੋ ਸੋਧੀ ॥ ਨਾਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਹੀ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮਾ ਨਾ ਕੋ ਢੁਖੁ ਸੁਖੁ ਪਾਯਦਾ ॥4

ਰਚਨਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਹੀ ਸਭ ਰਚੀ। ਆਂ ਨੇ - "ਜਿਨਿ ਕੀਏ ਕਰਿ ਵੇਖਣਹਾਰਾ ॥ ਅਵਰੁ ਨ ਢੂਜਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰਾ ॥3॥ ਤ੍ਰਿਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸਾ ॥ ਢੇਵੀ ਢੇਵ ਉਪਾਏ ਵੇਸਾ ॥"

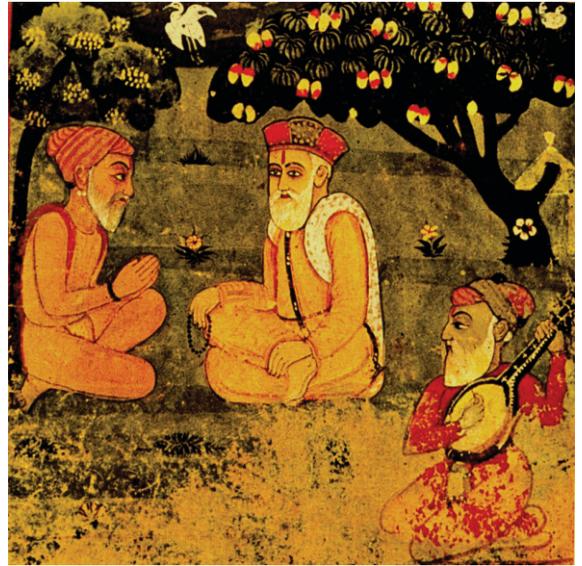
ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਅਜੇਹੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਕਿਸ਼ਨ ਬਿਸ਼ਨ ਪਏ ਗਾਵਢੇ "ਗਾਵਨਿ ਗੋਪਿਯਾ ਗਾਵਨਿ ਕਾਨੁ ॥ ਗਾਵਨਿ ਸੀਤਾ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ॥ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ॥"

ਅਜਿੱਤਾ ਕਹੰਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸੀ ਤਾਂ ਭੁਲੇ ਰਹੇ ਅਸੀ ਤਾਂ ਇਨਾਂ ਢੇਵੀ ਢੇਵਤ੍ਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਬ ਸਮਝ ਲਯਾ ਸੀ।

15. ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਰ-ਨਾਰੀ ਭੋਗ ਕਯੋ ਮਨ੍ਹਾ? ਇਹ ਢਾ ਢਰਮ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਢ?

ਅਜਿੱਤਾ ਇਹ ਪਰ-ਨਾਰੀ-ਭੋਗ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਰਜਾ ਵਾਲੇ

ਅਜਿੱਤਾ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ। ਬੀ:40 ਤਸਵੀਰ।

ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਮ ਢਿੱਤਾ ਕਿ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ ਢੁਨਿਯਾ ਚਲਦੀ ਰਹੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮਨੁਕਖ ਉਤਪਤੀ ਢਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗ ਸਿਰਫ ਸੁਆਢ ਖਾਤਰ ਭੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਢੁਕਖ ਪਾਉਦਾ ਹੈ। ਮੈਰਾ ਸਚ੍ਯਾ ਸਿਕਖ ਭਾਨੇ ਵਿਚਕ ਚਲੇਗਾ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਗਮਨ ਹੜਮੇ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਧੀ ਹੈ। ਹੜਮੇ ਢਾ ਗ੍ਰਸ੍ਯਾ ਬੰਨ੍ਹਾ ਕਾਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਢੀ ਕੋਧੀ ਇੰਤਹਾ ਨਹੀ। ਇਸ ਵਿਚਕ ਖੁਆਰੀ ਹੀ ਖੁਆਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਢੀ ਉਲੰਘਨਾ ਸਮਾਜ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਘਾਤਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਸਾਦਾਂ ਢੀ ਜੜ੍ਹ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਹੋਰ ਢੇਖੋ ਕਾਮ ਢੀ ਕਹਾਨੀ ਸਫਾ 108)

ਹਾਥ ਕਮੰਡਲੁ ਕਾਪੜਿਯਾ ਮਨਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਉਪਜੀ ਭਾਰੀ ॥ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਜਿ ਕਰਿ ਕਾਮਿ ਵਪਾਯਾ ਚਿਤੁ ਲਾਯਆ ਪਰ ਨਾਰੀ ॥ ਸਿਕਖ ਕਰੇ ਕਰਿ ਸਬਢੁ ਨ ਚੀਨੈ ਲਮਪਟੁ ਹੈ ਬਾਜਾਰੀ ॥ ਅੰਤਰਿ ਬਿਖੁ ਬਾਹਰਿ ਨਿਭਰਾਤੀ ਤਾ ਜਮੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੀ ॥

ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਨਾਮਿ ਨਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਹੜਮੈ ਕਰਤ ਗਵਾਯਆ ॥ ਪਰ ਢਨ ਪਰ ਨਾਰੀ ਰਤੁ ਨਿੰਨ੍ਹਾ ਬਿਖੁ ਖਾਧੀ ਢੁਖੁ ਪਾਯਆ ॥ ਸਬਢੁ ਚੀਨਿ ਭੇ ਕਪਟ ਨ ਛੁਟੇ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਮਾਯਆ ਮਾਯਆ ॥ ਅਜਗਰਿ ਭਾਰਿ ਲਢੇ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ਮਰਿ ਜਨਮੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਯਆ ॥1

ਤਗੁ ਨ ਇੰਨ੍ਰੀ ਤਗੁ ਨ ਨਾਰੀ ॥ ਭਲਕੇ ਠੁਕ ਪਵੈ ਨਿਤ ਢਾੜੀ ॥ ਕਾਯਆ ਹੰਸ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਹ ਠਾਰੀ ॥ ਓਹੁ ਜੋਗੀ ਪੁਰਖੁ ਓਹੁ ਸੁੰਨ੍ਰਿ ਨਾਰੀ ॥ ਅਹਨਿਸਿ ਭੋਗੈ ਚੋਜ ਬਿਨੋਢੀ ਉਠਿ ਚਲਤੇ ਮਤਾ ਨ ਕੀਨਾ ਹੈ ॥6 ॥

ਆਪੇ ਪੁਰਖੁ ਆਪੇ ਹੀ ਨਾਰੀ ॥ ਆਪੇ ਪਾਸਾ ਆਪੇ ਸਾਰੀ ॥ ਆਪੇ ਪਿੜ ਬਾਢੀ ਜਗੁ ਖੇਲੈ ਆਪੇ ਕੀਮਤਿ ਪਾਧੀ ਹੈ ॥

16. ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਸਲੀ ਨਕਲੀ ਸਾਢ ਢੀ ਕੀ ਪਛਾਨ ਹੋਵੇਗੀ?

ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਨੇ ਕੇਹਾ ਅਜਿੱਤਾ ਢਰਮ ਢੀ ਗਲੁ ਜਾਂ ਪਛਾਨ ਬੜੀ ਹੀ ਸਿਢੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਜੇਹੜਾ ਬੰਨ੍ਹਾ ਅੰਨ੍ਰੋਂ ਸਾਧੂ ਨਹੀ

ते साध होन दा विखावा कर रेहा है उह आपनी हऊमे करके पछान विच्च आ जाएगा। उह आपनी तारीफ सुन के खुश होवेगा। उह आपना निज्ज सवारेगा आपनी दिक्ख सुधारन दी कोशिश विच्च रहेगा। भाव उह काम क्रोध लोभ मोह अहंकार विच्च ग्रस्या रहेगा ते अजेहा बन्दा असानी नाल पछान विच्च आ जांदा है। अजेहे लोक हत्यां विच्च मालां ते चिट्ट कपड्यां विच्च अमूमन दिसणगे। पर सधारन लोकां विच्च उनां नकली साधूआं नूं पछानन दी समर्रथा नही होवेगी।

ग्रिसत विच्च अकाल पुरख दे भाने विच्च विचरदा गुरमुख असली साधू आपने आप नूं नही गिणाएगा। उहदी हउमै घट चुक्की हुन्दी है। उह हर किसे नाल प्यार नाल पेश आवेगा। उह कुदरत दी हर वसतू नूं प्यार करेगा। हर वेले उहदा ध्यान निरंकार विच्च बण्या होवेगा।

भगत तरै मनि भावदे दरि सोहनि कीरति गावदे ॥
नानक करमा बाहरे दरि ढोयन लहन ीं धावदे ॥ इकि मूलु न बुझन् ्यापना अणहोदा आपु गणायदे ॥ हउ ढाढी का नीच जाति होरि उतम जाति सदायदे ॥ तिन् मंगा जि तुझै ध्याइदे ॥

तिसु जोहारी सुअसति तिसु तिसु दीबानु अभगु ॥
नानक सचे नामबिनु क्या टिका क्या तगु ॥

—◆—

17. गोशटि विच्च आया है कि गुरू साहब ने बाबर नूं वर क्यो दित्ता?

अजिते रंधावे दी गोसटि जो दसवे पातशाह दे किसे वेले रची लगदी है विच्च दस्स्या गया है कि गुरू नानक साहब ने बाबर दे प्रवार नूं बादशाही क्यो बखशी। उह लिखदा है कि सैदपुर दे हमले वेले बहुत कतलाम होयी सी। गुरू साहब दा हिरदा कम्ब उठया सी। बाद विच्च बाबर गुरू साहब दे चरनी लगगा ते भुल्ल बखशायी कि मैं दुबारा आम लोकायी नूं कदी दुक्ख नही देवांगा। बखशणहार गुरू ने बाबर नूं दिल्ली दे तखत दा वर दे दित्ता।

-----◆-----

जदों कलानौर दा क्रोडिया गुरू साहब नूं ग्रिफतार करन निकल्या

पक्खोके लागे जित्थे गुरू साहब ने डेरा जमायआ सी ओथे तां मेले वाला महील बण चुक्का सी। इलाके विच्च गोगा फैल चुक्का सी कि रब्ब दा रूप, मूले पटवारी दा जवायी जेहड़ा मोदीखाना छड्ड के साध बण गया है, उह आया होया ए बाबे नानक दे चमतकार दुनिया भर विच्च प्रसिद्ध हो चुके सन। हुंम हुंमा के दुनिया भज्जी आ रही सी। गुरू साहब हर दुक्खी, रोगी, दरदवन्द दी तसल्ली कर रहे सन।

जदों मसला निज्ज दे फायदा दा होवे तां बन्दा अगले दा मज्हब नही वेहदा। मुसलमान वी भज्जे आ रहे सन।

जनमसाखी विच्च आउदा है, "हन्दू, मुसलमान, जोगी, सन्न्यासी, ब्रह्मचारी, बैरागी, उदासी, तपी तपीसर, बैसनो, दिगम्बर, ग्रिसती, खान, खनीन, उमरे, क्रोडीए, जिमीदार, चौधरी जो वी कोयी आवे परच्या जावे। सभ उसतत करन।"

इस तों पहलां इक्क घटना घटी सी। गल्ल कुझ इस तरां कि कलानौर विखे इक्क दिन ओथों दा क्रोडिया जिस दा नां दुनी चन्द आपनी कचेहरी लायी बैठा सी। मसला कोयी संगीन सी हर पासे चुप्प छायी होयी सी कि लागो दी इक्क जोगी कहानियां वजाउदा ते गाउदा कूड़ निखुटे नानका ओड़कि सचि रही ॥" निकल्या:-

" नानकु आखे रे मना सुणीऐ सिख सही ॥ लेखा रबु मंगेसिया बैठा कढि वही ॥ तलबा पउसनि आकिया बाकी जिना रही ॥ अजराईलु फरेसता होसी आइ तई ॥ आवनु जानु न सुझयी भीड़ी गली फही ॥ कूड़ निखुटे नानका ओड़कि सचि रही ॥"

हर किसे दा ध्यान जोगी दे बोलां वल गया। क्रोडीए ने समझ्या कि मेरे ते त्हाना कस्स्या है। सिपाही भेज के जोगी नूं फड़ ल्यादा गया। पुच्छ्या गया कि तूं सानूं त्हाने क्यो मार रेहा असी केहड़ा कूड़ बोल्या है। जोगी ने बड़ी अधीनगी साहत जवाब दित्ता "जनाब मैं तुहानूं क्यो लगगा त्हाना मारन। मैं तां बाबे नानक दी बानी गा रेहा हां।" क्रोडीए दी जदों तसल्ली होयी जोगी नूं तां रेहा कर दित्ता पर दरबार विच्च नानक बारे चरचा छिड़ उठी।

गुरू नानक बारे हर किसे दे मन्न विच्च डाहढी रंजश सी। किसे ने याद दिवायआ कि इह ओहो नानक है जिस ने विचारे मूले पटवारी दी धी व्याह के पेके बैठायी होयी है। मूले ने गुरू साहब दी बहुत बदनामी कर रक्खी सी कि किन्ना लापरवाह है, पहलां व्याह करवा ल्या ते हुन ग्रिसत दी जिमेवारी तों डूदा साध बण गया है। सभा विच्च बैठे मुसलमानां नूं गुस्सा सी कि कई मुसलमान वी नानक दियां सिफतां कर रहे हन। सो क्रोडीए दे मन्न विच्च गुरू साहब बारे ज़हर होर वी भर्या गया।

गुरू साहब नूं पक्खोके टिके कुझ दिन ही होए सन कि खबर क्रोडीए तक्क पहुंच गई कि उह तपा नानक फिर इलाके विच्च डेरा जमायी बैठा है।

क्रोडिया गुरू साहब नूं ग्रिफतार करन दी मनशा नाल त्यार ब्यार हो के कलानौरो निकलन लग्गदा है। कलानौर य तों पक्खोके (अज्ज दे डेरा बाबा नानक लागे) 15 कि. मी. सी। गुस्से विच्च भर्या पीता जदों दुनी चन्द अहलकारां समेत घरों निकलन लग्गा, बलाकी मार घोड़े ते चड़हन लग्गा सी कि रकाब विच्चों पैर तिलक गया। बुरी तरां डिग्गा। पग रिड़दी रिड़दी दूर गोहे विच्च जा पर्ई। अपसगन होना मन्न के जाना टाल दित्ता।

अगले दिन फिर अमले फैले नूं नाल लै निकल्या। रावी दे बेले तक्क जा अपड्या। तां रसते विच्च कान्यां विच्चों

ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਮਕੜੀ ਦਾ ਜਾਲਾ ਅਜੇਹਾ ਅਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰ ਨਾਂ ਆਵੇ। ਘੋੜੇ ਤੌਂ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਨੌਕਰਾਂ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਜੇਹੀ ਥਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਚਾਦਰ ਵਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਥੇ ਬਹ ਗਿਆ। ਅਕਸ਼ਾਂ ਬਥੇਰਿਆਂ ਰੜਕਿਆਂ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ। ਪਰ ਸਮ ਵਿਅਰਥ! ਨਾਦਾਰ ਅਨਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਘਬਰਾਏਆ। ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੋਲ ਉਠਿਆ, "ਜਨਾਬ ਇਜਾਜਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਹ ਸਕਦਾ?"

ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੇ ਕੇਹਾ, "ਬੋਲ?" ਨੌਕਰ ਕਹਨ ਲਗਾ, "ਹਜ਼ੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਹ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਹੀ ਸਖਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਮੂਰਖ ਹੋ ਸਕਦੈ, ਸਾਰੀ ਦੁਨਿਆਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਵਲ ਢੁਕ ਰਹੇ ਨੇ।" ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੇ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਕੇਹਾ ਕਿ, "ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜੇਹੇ ਝਾੜਨੇ ਖ਼ਾਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।"

ਨੌਕਰ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਿਰ, ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਬੜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਹਿਤ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੇ ਤੂੰ ਜਾਹਰਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ ਦੇ। ਮੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਪਰਤ ਆਏ। ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਔਠੀ ਪੈਦਲ, ਨੰਗੇ ਪੈਰੀ, ਪਕਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਨੌਕਰਾਂ ਨੇ ਕੇਹਾ ਕਿ ਔਹ ਜੇ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਡੇਰਾ। ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਪਰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਅਜਿੱਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦੀ ਬਹਕ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਬੇ ਦੇ ਚਰਨੀ ਫਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ। ਕਰੋੜਿਆਂ ਪਕਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਜਾਦਾ ਹੈ ਬਾਬੇ ਦਾ।

ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੇ ਡੇਰੇ (ਚੌਧਰੀ ਅਜਿੱਤੇ ਰੰਧਾਵੇ ਦਾ ਖੂਹ) ਤੇ ਹੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਰਾਤ ਨੂੰ ਰਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਵਡੀ ਰੋਨਕ ਤੇ ਲੰਗਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਔਧਰੋਂ ਕ੍ਰੋੜੀਏ ਦਾ ਮੁਤਾਹਿਤ ਮੂਲ ਚੰਦ ਚੋਨਾ ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਮਨਾਓ ਕਿ ਹੁਨ ਉਦਾਸਿਆਂ ਤੇ ਨਾਂ ਜਾਏ ਤੇ ਏਥੇ ਹੀ ਪਕਾ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਵੇ।

—◆—

ਕਲਾਨੌਰ ਦਾ ਸੈਦੋ ਘੜੀ

ਕਸਬਾ ਕਲਾਨੌਰ (ਜਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਦਾ ਘੜੀ ਗੋਤ ਦਾ ਸੈਦੋ ਨਾਂ ਦਾ ਖੱਤਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਪਮਾ ਸੁਨ ਕੇ ਅਫ਼ੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਪਹਲਾਂ ਉਹ ਖਿੱਜਰ ਖਵਾਜਾ ਨੂੰ ਮਨਨ ਵਾਲੇ ਪੀਰ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਚਾਏ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੰਢੇ ਬਹ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਅਰਦਾਸਾਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਵੀ ਜੌਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਪਾਠ ਵੀ ਦਸਦੇ ਹਨ:

ਅਨੁ ਫੇਵਤਾ ਪਾਣੀ ਫੇਵਤਾ ਬੈਸੰਤਰੁ ਫੇਵਤਾ ਲੂਨੁ ਪੰਜਵਾ ਪਾਏਆ ਘਿਰਤੁ ॥ ਤਾ ਹੀ ਆ ਪਾਕੁ ਪਵਿਤੁ ॥

ਸੈਦੋ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਫੇਵਤਾ ਖਿੱਜਰ ਖਵਾਜ਼ਾ ਦੇ ਭਗਤ ਹਨ। ਉਸ ਮਹਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਚੁਫੇਰੇ ਜਸ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ।

ਸੈਦੋ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਖਵਾਜਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਜੇ

ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਕੌੜੀਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀ.40 ਤਸਵੀਰ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਏਡਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਯੋ ਨਹੀਂ?

ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਏਨ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲਾ ਕਿਰਨ (ਜਾਂ ਸਕੀ) ਵਹੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਦੋ ਨੇ ਤਪ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤਾ। ਅਫ਼ੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜਾ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾਂ। ਵਰੁਨ ਫੇਵਤਾ ਜਾਂ ਖਵਾਜਾ ਖਿੱਜਰ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨੀ।

ਇਕ ਰਾਤ ਸੈਦੋ ਦੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਇਕ ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਗਭਰੂ ਹਥ ਵਿਚ ਮੱਛੀ ਚੁਕੀ ਚੁਕੀ ਆ ਰੇਹਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਸੈਦੋ ਪਹਲਾਂ ਤਾਂ ਡਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਹੌਸਲਾ ਕਰਕੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਾਨ ਪਛਾਨ ਪੁੱਛੀ। ਅਗੋਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਫ਼ ਖਵਾਜਾ ਖਿੱਜਰ ਹਾਂ। ਸੈਦੋ ਪੁੱਛਿਆ ਇਹ ਮੱਛੀ? ਖਿੱਜਰ ਕਹਨ ਲਗਾ ਇਹ ਮੱਛੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲੜੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ ਉਹ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਧਾਰੇ ਹੋਏ ਨੇ ਮੈਂ ਆਥੇ ਭੇਟ ਕਰਨ ਜਾ ਰੇਹਾ ਹਾਂ।

ਉਹ ਸੁਨ ਕੇ ਸੈਦੋ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਡ ਗਏ। ਸੈਦੋ ਕਹਨ ਲਗਾ ਜੀ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਰੂਹਾਨਿਯਤ ਚੜ੍ਹਤ ਤੁਹਾਠੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਖਿੱਜਰ ਨੇ ਕੇਹਾ,

"ਨਹੀ, ਨਹੀ! ਮੈਂ ਤਾਂ ਜੜ੍ਹ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ

इक्क हां। गुरू नानक चेतन रूप विच्च निरंकार दा सरूप हन। अकाल पुरखु ने गुरू नानक नूं लोकां दे उधार वासते ही भेज्या है। मैं तां सिरफ तुहाडा भरम दूर करन लई मनुक्खी रूप अपणाय आ है।”

इह गल्लां सुन सैदो घर जान दे बिजाए ओथों ही रावी वल तुर प्या ते मन्हेरे ही जा गुरू साहब दे दरशन कीते। गुरू साहब ने केहा कि सैदो की गल्ल अज्ज एने सवक्खते ही आ गए हो?

सैदो ने सारी हड्डु बीती दस्सी।

बड़ी निम्रता नाल बेनती कीती कि गुरू महाराज मेरे ते तरस करदे होए मैं नूं दिशा द्यो उस निरंकार नूं आपां किवे पा सकदे हां।

सिरीरागु महला 1 ॥ सुनि मन भूले बावरे गुर की चरनी लागु ॥ हरि जपि नामु ध्याइ तू जमु ड्रपै दुख भागु ॥ दूखु घनो दोहागनी क्यु थिरु रहै सुहागु ॥1॥ भायी रे अवरु नाही मै थाउ ॥ मै धनु नामु निधानु है गुरि दिया बलि जाउ ॥1॥ रहाउ ॥ गुरमति पति साबासि तिसु तिस कै संगि मिलाउ ॥ तिसु बिनु घडी न जीवऊ बिनु नावै मरि जाउ ॥ मै अंधुले नामु न वीसरे टेक टिकी घरि जाउ ॥2॥ गुरू जिना का अंधुला चले नाही ठाउ ॥ बिनु सतिगुर नाउ न पाईए बिनु नावै क्या सुआउ ॥ आइ गया पछुतावना ज्यु सुंजे घरि काउ ॥3॥ बिनु नावै दुखु देहुरी ज्यु कलर की भीति ॥ तब लगु महलु न पाईए जब लगु साचु न चीति ॥ सबदि रपै घरु पाईए निरबानी

पदु नीति ॥4॥ हउ गुर पछउ आपने गुर पुछि कार कमाउ ॥ सबदि सलाही मनि वसै हउमै दुखु जलि जाउ ॥ सहजे होइ मिलावडा साचे साचि मिलाउ ॥5॥ सबदि रते से निरमले तजि काम क्रोधु अहंकारु ॥ नामु सलाहनि सद सदा हरि राखह उर धारि ॥ सो क्यु मनहु विसारीए सभ जिया का आधारु ॥6॥ सबदि मरे सो मरि रहै फिरि मरे न दूजी वार ॥ सबदै ही ते पाईए हरि नामे लगै प्यारु ॥ बिनु सबदै जगु भूला फिरै मरि जनमै वारो वार ॥7॥ सभ सालाहै आप कउ वडहु वडेरी होइ ॥ गुर बिनु आपु न चीनीए कहे सुने क्या होइ ॥ नानक सबदि पछाणीए हउमै करै न कोइ ॥8॥8॥

गुरू साहब ने सैदो नूं समझाय आ कि भायी जड्ह वसतूआं दी भगती तुहानूं भटकाय देवेगी। सतिगुरू ही जागदा है ते चेतन है। गुरू दे दर ते जा सबद दी प्रापती करो। नाम जां सिफत सलाह ही निरंकार नाल मेल दा इको इक्क साधन है। पर नाल ही सुचेत कीता कि अधूरा गुरू करके वी तुसी भटक सकदे हो। गुरू उह जेहदी हऊमे मुक्क चुक्की होवे जेहड़ा मरन दे डर तौ उते उठ चुक्का होवे।

गुरू दी शरन विच्च सैदो नूं अजेहा रंग चड्या कि गुरू दे संग ही रहे। कुझ इक्क नेडे तेडे पंजाब अन्दरलियां उदासियां वेले वी सैदो गुरू साहब दे संग रेहा।

इह साखी लमगपग सारियां जनमसाखियां विच आउदी है। बाला-133, पुरातन-140, बी.40-80, सोदी-516, मनी-य क्रोडिया-सलतनत ते मुगल काल दौरान टैकस कलैकटर (डिपटी कमिशनर आदि) नूं क्रोडिया केहा जांदा सी। दुनीचन्द क्रोडिया मूल विच लहौर दा रहन वाला धुप्पड़ गोत खत्तरी सी। इहदा घर लहौर दे चुहटा जवाहर मल्ल, मुफ्ती बाकर दी कबर नेडे सी। ओथे अजकल गुरदुआरा साहब मौजूद है। इहदे बाबत होर वी इक्क साखी आउनी है जदों इस ने आपने पिता दा सराध कीता सी। दुनीचन्द दी अंस विचों ही अगे भगत राम होया है जो महाराजा रणजीत सिंघ दे दरबार विच बखशी सी।

◆ कलानौर-रावी दर्या तों 7 कि. मी. दक्खन कलानौर मद्धकाल दा मशहूर शहर होया है। उच्चे टिब्बे ते वाक्या इस शहर दे लागों किरन नाला गुजरदा है। लमगपग 1000 ई तों लै के 1800 ई तक इस शहर दी चड़त रही है। तखत इ अकबरी तों लै के रहीमाबाद तक पंज

कलानौर दा 1000 साल पुराना सथान जिथे शिव मन्दर दी इमारत महाराज रणजीत सिंघ ने शहजादा खड़क सिंघ रांही बणवाई।

कि.मी. शहर दी लम्बायी सी। अकबर दी ताजपोशी वी इथे होयी है। कलानौर नां इथों दे मशहूर शिव मन्दर 'कालेशवर' करके प्या। बन्दा बहादर नूं वी गुरदास नंगल तों ग्रिफतार करके कुझ समां पिंजरे विच पा इथे रख्या गया सी। 1947 दी वंड वेले इथों दी अबादी ज्यादा मुसलमान सी जेहनां नूं पाकिस्तान हिजरत करनी पई। सरहद ते होन करके इह शहर विकास पक्खो पछड गया। अज्ज इह गुरदासपुर जिले दा मामूली ठाना बण के ही रह गया है।

◆ जिस नूं अज्ज अजिते रंधावे दा खूह करके प्रचार्या जांदा है इह ही गुरू साहब दे बिराजन दा पहला असथान है। ग्यानी ग्यान सिंघ (गुरधाम संग्रह) ने लिख्या है बेदियां ने 8000 विघे जमीन रंधाव्यां कोलों खरीद लई सी। सो जित्थे गुरू साहब पहली वार आ के बिराजे सन। अज्ज इह गुरदुआरा दरबार साहब डेरा बाबा नानक दे नां नाल प्रसिद्ध है। जिस बारे विसथार अगे आएगा। बेदी दिलजीत सिंघ अनुसार जो मौजूदा खूह है उह बेदियां ने बाद विच लवाय आ सी। अजिते रंधावे वालियां खूहियां तां कारसेवा वाले बाबे ने ढाह दितियां सन।

इह वी ख्याल आउदा है क्रोडिए ने खुद ही गरांट दित्ती होवे। पर

ध्यान रहे उह क्रोडिया सी भाव अफसर सी। राजा नही सी। राजा इलाके दे मालक हुन्दा है। अफसर सिरफ हुकम दी तामील कराउदा है।

अकबर दा तखत, कलानौर